Dette svært viktige temaet blir hengende i luften og ikke videre belyst, verken ut fra forfatterens egne synspunkter eller med basis i annen litteratur.

Mot slutten reflekterer forfatteren over trenden som går ut på å opprette nasjonale sentre for pasientsikkerhet. Han nevner britenes Patient Safety Agency og Nasjonal enhet for pasientsikkerhet i Norge. Opprettelsen av disse nasjonale pasientsikkerhetssentrene følger i dag en internasjonal trend, ikke minst støttet av ulike initiativ i EU. Men det er neppe noen internasjonal enighet om deres mandat, rolle og funksjon.

Boken er skrevet av en entusiast – en som er blitt overbevist – en som tror på de teoriene han legger frem. Den er også skrevet av en erfaren kliniker. Det gjør at det vil være mange som vil ha glede av å lese boken, og den vil ha legitimitet innen mange miljøer. Dette er ingen lærebok om pasientsikkerhet – til det er den for ukritisk og lite reflekterende. Den er snarere et debattinnlegg der forfatteren gjør seg sine personlige refleksjoner over temaene prosessutvikling og pasientsikkerhet. Og han lykkes til en viss grad med å tegne en sammenheng mellom de to temaene.

Geir Bukholm
Nasjonal enhet for pasientsikkerhet
Institutt for helse og samfunn, Universitetet i Oslo

Litteratur

1. Kohn LT, Corrigan JM, Donaldson MS, red. To err is human: Building a safer health system. Washington, D.C.: InstituteofMedicine, National Academy Press, 1999.

Velskrevet om sykdom og møte med helsevesenet

Freddy O. Fjellheim
Fellesskapets kunst
328 s. Oslo: Cappelen Damm, 2010.
Pris NOK 369
ISBN 978-82-02-33778-0

Fellesskapets kunst, av lyrikeren og essayisten Freddy Fjellheim, er en essaysamling. De fleste essayene er tidligere utgitt, men bearbeidet for denne boken, som derfor fremstår som et selvstendig litterært verk. Inkludert forordet har tekstsamlingen 14 atskilte kapitler. Kapitlene, essayene eller «essaytalene» – Fjellheim elsker å leke med sjangergrenser – har titler som *Kampen mellom friske og syke, Uføre fører ordet* og *Kniv mot åpent øye.* To nyskrevne essayer er også med: *Poesi og teknologi* og *Fellesskapets diktverk*. Titlene viser til en kamplysten forfatter.

Bearbeidingen av tekstene er blant annet utført i form av en fragmentering, noe som både gjør at boken gir et litt oppsplittende, løst inntrykk, men samtidig får den også et helhetlig preg ved at fragmentformen er konsekvent gjennomført. På denne måten inviteres vi til en lesning hvor vi kan unne oss å stanse opp ved enkelte passasjer og reflektere over deres budskap. For Fjellheim er en setningsfiksert perfeksjonist, en sakprosaens Flaubert.

Underveis er det gjengitt utdrag fra ulike skjønnlitterære verk av andre forfattere, fra Shakespeare og Beckett til Georg Johannesen og Liv Mevang Bjerkensjø.

Det er ingen enkel tematikk Fjellheim kretser rundt i sine tekster. *Fellesskapets kunst* er en mangetydig formulering, og hovedmålet er å utforske hva som kan holde et fellesskap oppe og gjøre det til noe overskridende. Sentralt står også sykdomstematikken. Den første og lengste av tekstene, *Kampen mellom friske og syke*, slår an tonen med sin utlegning av og erfaring med ME-diagnosen. Utgangspunktet er innledningsvis Susan Sontags formulering i boken *Sykdom som metafor* – om at vi alle er borgere av to kongeriker, de sykes og de friskes (1).

Fjellheim setter på en skarp måte disse to verdenene opp mot hverandre i sin velskrevne bok, og får på et fint vis frem erfaringen med sykdom og møtet med helsevesenet. Sterkest inntrykk gjør teksten *Ved høylys dag*, som tidligere er trykket i tidsskriftet Samtiden. I den redegjør forfatteren inngående, saklig og fortvilet på samme tid, om erfaringen med morens sykehistorie.

Freddy Fjellheim er ikke alltid en like lett tilgjengelig forfatter, men han er viktig. Han er en forfatter som tar språkets arbeid innover seg, og bryter med kraftige setninger inn i fastsementerte forståelsesmønstre og stereotypier. Slik bryter han på et vis meningene mot hverandre og blir en meningsbryter.

Knut Stene-Johansen
Institutt for litteratur, områdestudier og europeiske språk
Universitetet i Oslo

Litteratur

1. Sontag, S. Sykdom som metafor. Oslo: Gyldendal, 1996.

Imponerende, men forbedringspotensial

Geir Thingnæs, Jan Olav Johannessen
Mestringsbok ved psykose
305 s, tab, ill. Stavanger: Hertervig Akademisk, 2010. Pris NOK 270
ISBN 978-82-8217-014-7

Ifølge forfatterne er dette en mestringsbok for mennesker med psykose eller det vi på norsk kan kalle en alvorlig forvirringstilstand, heter det innledningsvis. Det er et imponerende stykke arbeid som er gjort. Den delikate formen gjør den egnet til arbeidsbok, med spiralrygg, pent omslag og papirkvalitet som gir preg av bok og ikke hefte. Det er knapt et relevant tema som ikke er omtalt. At det ikke er et eget kapittel som tar for seg forebygging av psykotiske tilbakefall, må være en forglemmelse. Meningen er at pasient og behandler fritt kan velge hvilke temaer de vil gjennomgå. Hvert kapittel avsluttes med arbeidsoppgaver. Boken er delt inn i fire deler som tar for seg kontakt- og ressursfasen, kartleggingsfasen, problemløsningsfasen og avslutningsfasen eller oppfølgingsfasen.

Et par generelle forhold begrenser nytten: Det er relativt liten skrift, noe som kan gjøre den tunglest. Teksten er til dels omfattende og til tider repeterende, noe som gjør den unødvendig drøy. I perioder får boken et fagbokpreg som får meg til å undre på om målgruppen er tapt av syne. Er det meningen at det er behandler som skal lese teksten, og foredra den for pasienten? Eller er det primært pasienten selv som skal lese teksten? Det er viktig at denne boken ikke må bli mer enn vi orker, står det. Det er nok mange pasienter som ikke vil kunne forholde seg til denne teksten direkte. Dette er ikke uproblematisk da intensjonen er brukermedvirkning. Helt sentralt står mestringsperspektivet og en underliggende tanke om at pasienten selv må ta ansvar. Kanskje glipper akkurat det litt når man i avsnittet om empati kun refererer til at det handler om behandlers evne til å «sette seg inn i» etc. Skal man virkelig ta brukerperspektivet på alvor, må man ikke frakjenne brukerne idealet